

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТТЄВИХ ПЛАНІВ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ Грицук О.В.

Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», м. Артемівськ

У роботі розглянуті основні підходи й методи дослідження життєвих планів: проєктивна методика незакінчених речень Ж. Нютена, анкета дослідження життєвих перспектив старшокласників і методика дослідження п'ятирічних інтервалів Є.І. Головахи, методика каузометричного опитування з вивчення суб'єктивної картини життєвого шляху О. О. Кроніка тощо.

З метою виявлення життєвих перспектив юнаків і дівчат, Є. І. Головахою розроблений біографічний метод анкетного опитування. Анкета визначає коло показників, що характеризують компоненти життєвої перспективи: життєві плани, життєві цілі, життєві орієнтації. Життєві плани розглядаються як засоби досягнення життєвих цілей, що є предметним вираженням загальних ціннісних орієнтацій особистості. Враховуються основні параметри, вимір яких дозволяє оцінювати майбутню тимчасову перспективу як фактор розвитку особистості та її життєвого шляху: тривалість, реалістичність, диференційованість, оптимістичність, погодженість перспективи.

З метою вивчення психологічного часу особистості, Є. І. Головахою розроблена методика дослідження п'ятирічних інтервалів. Випробуванним пропонується виділити п'ять найважливіших подій життя. Увага акцентується на тому, що це можуть бути вже минулі події, і події, що відбуваються в цей час, і ті, які очікуються в майбутньому. Пропонується оцінити кожне п'ятиліття життя за ступенем насиченості важливими подіями. Методика проста у використанні і ефективна при вивченні орієнтованості особистості у часі. Її недоліком є фактор соціальної бажаності, що впливає на результати дослідження. У зв'язку із цим, у дослідженнях закордонних психологів, зокрема Ж. Нютена, використовується проєктивна методика незакінчених речень, що дозволяє визначити тривалість й зміст тимчасової перспективи юнаків. Її автором розроблена система кодування (часовий код), що дозволяє створити детальну картину розподілу життєвих цілей і дає можливість визначити їхню частотність у різні періоди життя.

О. О. Кронік пропонує методику каузометричного опитування. Метод дослідження особистості в часі є біографічним, має не тільки діагностичний, але й психотерапевтичний потенціал. Опитування включає шість етапів: біографічна розминка, формування списку значущих подій, датування, причинний аналіз міжподійних зв'язків, цільовий аналіз, позначення сфер приналежності подій. Результати опитування наочно виражаються у вигляді каузограми.

Таким чином, для дослідження життєвої перспективи, вітчизняними й зарубіжними психологами використовуються методи біографічного анкетного опитування, самозвіти, проєктивний метод. На наш погляд, найбільш ефективними методами дослідження життєвих перспектив є біографічний самозвіт, метод біографічного анкетного опитування, проєктивний метод, що є базою до визначення науково-методичного апарату дослідження життєвих планів у юнацькому віці.